

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN-2021-904

28.9.2021

DNB Livsforsikring AS (Pensjon, Personal)

Yrkesskade/yrkessykdom - Yrkesskadeforsikringsloven (YFL)

Eiendomsmegler – befarings – vitne etter selvmord – dialog AMK – yfl. §§ 10 og 11 (1) a.

Forsikrede var på befarings i en leilighet hun skulle ha visning i, da hun fra balkongen i leiligheten oppdaget en person liggende nede på gangveien med blod rundt seg. Forsikrede kontaktet AMK og løp sammen med en takstmann ned til forulykkede, hvor de også møtte borettslagets vaktmester. Forulykkede hadde store hodeskader i bakhodet og gangveien var fylt med blod. Takstmannen og vaktmesteren utførte hjerte- og lungeredning på forulykkede, mens forsikrede var i dialog med AMK. Forulykkedes liv stod ikke til å redde. Spørsmålet i saken var om forsikrede var "i arbeid" og ble utsatt for en arbeidsulykke. Nemnda var i tvil om lovens krav om å være "i arbeid" var oppfylt i denne saken. Hva gjaldt spørsmålet om hendelsen var omfattet av det avdempede ulykkesbegrepet, bemerket nemnda at forsikrede hadde hatt en passiv rolle i saken og at det forhold at forsikrede på åstedet så avdøde på nært hold, ikke var tilstrekkelig for å si at det forelå en skadehendelse etter det avdempede ulykkesbegrepet. Selskapet ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede (eiendomsmeglerfullmektig, f. 1995) var 5.6.18 involvert i et livredningsforsøk i forbindelse med et selvmord.

I politidokumentet "Avgitt anmeldelse", opprettet 5.6.18, heter det:

...

... det var to 9 år gamle jenter som hadde funnet avdøde. ... Jentene var på lekeplassen ca. 20 meter fra der avdøde ble funnet. De hadde hørt et dunk og gått opp på gangstien og funnet avdøde. De hadde videre løpt til vaktmesteren (S) ... i borettslaget som hadde ringt AMK. Vaktmesteren utførte HLR på avdøde etter veiledning fra AMK.

(Politipatruljen) fortalte at det var nærliggende og tro at avdøde hadde hoppet fra en balkong tilhørende en leilighet ...

...

... Vi fikk opplyst at da vitne (S) kom til stedet lå avdøde i et slags stabilt sideleie med ansiktet vendt mot vest. (...)

Skader:

Avdøde var blodtilsølt på venstre hånd og ansikt. Avdøde hadde store skader i bakhodet og blodet så ut til å stamme fra denne skaden. Da jeg kjente på hodeskallen var denne myk og gav etter.

...

S. fortalte samme dag i avhør:

...

S forklarte at han jobbet med noen hageslanger som var ved innkjøringen til parkeringshuset ved Han forklarte at det kom to jenter løpende til han. De sa at en mann hadde falt ut av blokka ved ... og at han blødde. Jentene fremsto som om de var i sjokk. Han forsto at det var alvorlig og løp til stedet.

Da han kom fram så han at det lå en mann på siden ... Det så ut som om mannen lå i stabilt sideleie. S forklarte at det kom en mann og en dame til stedet. Damen ringte til sykehuset og de startet med hjertekompresjoner. Han forklarte at avdøde hadde mye blod i munnen som han prøvde å fjerne. I tilfelle han måtte gjøre munn-til-munn. Videre forklarte han at han løftet hodet til avdøde bakover for å frigjøre luftveiene. S kjente da at avdøde var bløt av blod i bakhodet.

Videre forklarte S at han synes det var liv i avdøde når han jobbet med han. Han forklarte at det kom noen små lyder fra han og at det var akkurat som om avdøde skjønte at S jobbet med han.

Takstmann, B., fortalte samme dag:

Etter å ha vært i leiligheten og sett i ca. 30 minutter så gikk de ut på balkongen sammen. Da så ... en død person nede på asfalten, hvorpå vitnet også lente seg ut og så det samme. Det så ikke ut til å være liv i personen og ... ringte derfor ambulanse med en gang.

De løper ned og møter der vaktmesteren. Vaktmesteren har blitt informert av to barn som har sett personen falle. De starter med hjertekompresjoner med ambulansen på telefonen og holder på med livreddende førstehjelp i ca 5-6 minutter frem til ambulansen kommer og overtar.

Vitnet forteller at det var store hodeskader i bakhodet på personen og mye blod på stedet.

Forsikrede fortalte til politiet samme dag:

Vitnet jobber som eiendomsmegler og var i ... i dag fordi hun skulle selge en leilighet. Hun var her sammen med takstmann.

Leiligheten ligger i 3. eller 4. etasje. Når vitnet gikk ut på balkongen så hun en person med mye blod rundt seg som lå nede på asfalten. Da ringte hun ambulanse med en gang samtidig som hun løp ned.

Vitnet og takstmannen kom bort til avdøde samtidig med vaktmester. Vaktmesteren og takstmannen startet med hjertekompresjoner.

I et notat fra dr D. AS 23.10.18 heter det:

...

Forteller hun i sommer var vitne til en som tok selvmord. Jobber som eiendomsmegler og skulle selge en leilighet. Hadde vært ute på verandaen i leiligheten, gikk kort inn igjen før hun gikk ut på verandaen igjen. Så en mann ligge på bakken nedenfor som hadde hoppet ut av fra en veranda en leilighet ved siden av. Var første på stedet. ... Føler angst plager rundt dette og relaterer det til hendelsen i sommer Gått x 4 til psykolog via jobben.

...

Skaden ble meldt til selskapet 18.2.19. I skademeldingen opplyste hun at hun hadde vært "vitne til fall med dødelig utgang".

Melding om yrkesskade til Nav er datert 18.2.19, men var vedlagt et skriv fra forsikredes psykolog datert 22.2.19, hvor det heter:

... Årsaken til at ... trengte timer hos psykolog var at hun sommeren 2018 ble vitne til et selvmord, da hun var på jobb. Hun var også involvert i en øyeblikkelig hjelp situasjon som oppstod rett etter selvmordet.

Forsikrede beskrev selv hendelsesforløpet slik:

Jeg skal åpne for takstmannen som skal lage en tilstandsrapport på en leilighet jeg skal selge ... Jeg går ut og ser på utsikten ut mot sjøen. Da jeg står ytterst på balkongen og ser ut og ned mot de interne gangveiene ser jeg en person som ligger på asfalten med masse blod ut av hodet. Jeg roper først på takstmannen som kommer ut på balkongen, så ringer jeg nødsentralen. Mens jeg er på telefonen med AMK, løper jeg ned til åstedet. Takstmannen løper etter meg, og jeg møter vaktmesteren på veien bort. Da jeg kommer frem ser jeg mange liter blod som renner ut av hodet til vedkommende og noe som ligner deler av hjernen ligger som små deler i blodet. Vi blir bedt om å starte hjertekompresjoner.

Takstmannen løfter hodet til den unge mannen som ligger på bakken, og sier at hodet er sprekt eller helt åpent bak. Hjerterkompresjonene hjelper ikke. Ambulansen ankommer åstedet og tar over, deretter kommer politiet.

Hendelsen var et selvmord. Det var ingen skrik. Måten han lå på tyder på at dette var ønskelig. Det stod ingenting om hendelsen i aviser eller lignende de påfølgende dagene.

Nav godkjente hendelsen som yrkesskade 12.4.19. Skadens art er "AKUTT POSTTRAUMATISK STRESS". Det fremgår av Navs begrunnelse at det er "noe usikkert om det kan sies at belastningen skjedde i arbeid. Det er imidlertid en bestemmelse som gir yrkesskadedekning for de som søker å redde andres liv (§ 13-9). Vi kommer til at du var yrkesskadedekket når ble påført det psykiske traumet".

Selskapet avslo kravet 2.7.19 og viste til at hendelsen ikke fant sted "i arbeid på arbeidsstedet". Forsikrede klaget og ba om en nærmere begrunnelse. Selskapet opprettholdt avslaget, 25.10.19. Forsikrede klaget på avslaget 26.11.19, men det ble opprettholdt.

Forsikredes psykolog skriver i en uttalelse, datert 16.11.20:

...

... var på en befarings av en leilighet som skulle ut for salg ..., på i begynnelsen av juni 2018. Hun var sammen med en takstmann som gjennomførte befaringsen. Leiligheten lå i et bolig kompleks bestående av flere boligblokker, i 3 etasje. ... hadde vært ute på verandaen, gått inn og gått ut igjen, da hun plutselig ble oppmerksom på noe som ikke hadde vært i synsfeltet hennes, bare sekunder tidligere. En person ligger på asfalten under leiligheten og blør fra hodet. ... er ikke sikker på hva som gjorde at hun gikk ut på verandaen igjen, hun greier ikke huske om det var noen lyder eller annet som gjorde at hun oppdaget personen på asfalten. Det var mer at det var noe nytt i synsfeltet – som fanget hennes oppmerksomhet. Kroppen reagerer med alarmberedskap. ... ringer AMK og har de på telefonen frem til ambulanse ankommer stedet. Tidsopplevelsen gikk langsommere – fra leiligheten ut ned, ut og rundt bygningen og videre ned trapper for å nå stedet hvor personen lå på asfalten, tar det kanskje 30-50 sekunder å løpe, (forsikrede) opplever at kroppen beveger seg som i sirup, avstandene virker uendelige. Likevel er hun den første som kommer frem til personen.

En ung gutt ligger på ryggen på asfalten, han ligger stille, ingen bevegelser, ingen lyder, klare blå øyne ser tomt ut i verden, og fra hodet renner det en tykk rød blodstripe som finner veien nedover asfalten. Det er tydelig at den unge mannen er død. Likevel i samråd med AMK, forsøkes gjenopplivning. Takstmannen kommer løpende til og sammen med en vaktmester fra stedet, begynner dermed gjennomlivning. ... er i kontakt med AMK, og veileder mennene i gjenopplivning, og viser takstmannen hvordan man korrekt skal utføre hjerterkompresjon. Når hjerterkompresjon ble gjennomført, beveget kroppen seg som et resultat av hjerterkompresjonene, ... opplever at gutten beveget seg og hadde et håp om at det kunne være liv. ... oppdager noen barn i nærheten, hun blir opptatt av at de ikke skal se den døde gutten. Hun føler at hun på en måte er en ansvarlig person i denne situasjonen, det handler om liv og død og hun er bindeleddet til AMK, hun forsøker derfor å være rolig og fattet, mens hjerte banker og kroppen protesterer mot det hun blir vitne til. Etter hvert ankommer ambulanse og politi. Ambulansepersonellet fortsetter hjerte og lungeredningen, ... og takstmannen og Vaktmester blir stående mens de forsøker å redde gutten, etter en stund ble førstehjelp avsluttet. Politiet avsperrer veien for forbigående trafikk, foretar vitneavhør og gjør sine undersøkelser. ... og takstmannen returnerer til leiligheten for å fullføre befaringsen. Etter en stund blir de bedt om å komme ut for å avlegge vitnemål/forklaring. ...

En stund etter, opplevde ... en symptomoppblomstring som etter kartlegging her, oppfyller kriteriene til flere diagnoser innen ICD-10.

I udatert brev bekreftet U. at det fulgte opp forsikrede i tiden etter hendelsen 5.6.18. I brevet heter det blant annet:

...

... var blant de første som tilkom stedet hvor det ble forsøkt livreddende arbeid og hvor det ble varslet nødetater. Skadestedet er beskrevet av flere involverte som betydelig belastende hva sanseintrykk angår.

Forsikrede har i det vesentlige anført at hun var "i arbeid" og ble påført en yrkesskade ved hendelsen 5.6.18. Hendelsen oppstod da hun var på kundebesøk og hun var følgelig yrkesskadedekket, jf. NOU 1990:20 s. 583-584 og Navs rundskriv til ftrl. § 13-6. Det er ikke et krav om at selve skadevirkningen oppstår mens man er yrkesskadedekket. Det avgjørende er om skadevirkningene skyldes en arbeidsulykke. Det er videre uten betydning om arbeidsulykken har direkte sammenheng med arbeidet eller skyldes utenforliggende forhold, jf. Rt-2014-513, Rt-2006-1129 og TRR-2010-2397. Forsikrede hadde ikke havnet i situasjonen om hun ikke hadde stått på balkongen som følge av sitt arbeid. Hendelsen må derfor likestilles med en hvilken som helst annen fysisk skadehendelse på arbeidsplassen som kan oppstå uavhengig av arbeidet, jf. LB-2019-161135. Man må være dekket for eksempel når man sklir på bakken under en pause. Forsikrede hadde ikke kontroll over situasjonen og hadde også en straffsanksjonert plikt til å hjelpe, jf. strl. § 287. Hun kan da ikke sies å ha brakt seg over i en privat sfære ved å hjelpe avdøde. Hendelsen var en konkret tidsbegrenset ytre hending, ettersom forsikrede så mannen fra balkongen og det tok kort tid før hun ankom skadestedet og så mannen på nært hold, jf. LG-2016-87496. Videre ble forsikrede utsatt for en usedvanlig belastning sammenlignet med hva som er normalt å oppleve i hennes yrke som eiendomsmegler. Det å være vitne til traumer, må godkjennes som yrkesskader, jf. Navs rundskriv til ftrl. § 13-3 pkt. 3.10, samt HR-2018-2080-A avsnitt 42, 2011-280 og 2013-258. Hendelsen skjedde på jobb og selskapets anførsel om at hendelsen var et utslag av dagliglivets risiko kan dermed ikke føre frem.

Selskapet har i det vesentlige anført at forsikrede ikke var "i arbeid" og heller ikke ble utsatt for en arbeidsulykke ved hendelsen 5.6.18. Hun ble ikke utsatt for en plutselig eller uventet ytre hending, da hun oppdaget avdøde fra balkongen i leiligheten. Hun var heller ikke vitne til selve selvmordet og hennes tilknytning til hendelsen er dermed svak, jf. LF-2020-54334. Hendelsen var videre et utslag av dagliglivets risiko og ikke en merrisiko som stillingen som eiendomsmegler innebar. Hendelsen hadde således ingen tilknytning til hennes arbeid og kan av den grunn heller ikke anses som en usedvanlig påkjenning, jf. 2013-530, 2019-769 og 2021-60. Yrkesskedeforsikringen skal uansett ikke dekke skader som ikke har noen årsakssammenheng med deltakelse i yrkeslivet, jf. NOU 1988:6 s. 73 og TRR-2002-2528. Videre kan forsikrede heller ikke sies å ha vært utsatt for en arbeidsulykke da hun var ute på gangveien. Det vises til at forsikrede brakte seg selv ut av både arbeidssituasjonen og arbeidsplassen ved å gå til gangveien, jf. LF-2016-155765. Dessuten hadde forsikrede en mindre fremtredende rolle under hendelsen enn vaktmesteren og takstmannen. Det var dessuten ingen risiko knyttet til hennes bidrag, som var å ringe AMK.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken for nemnda gjelder om forsikrede var "i arbeid", og om hun var utsatt for en arbeidsulykke 5.6.18, jf. yfl. §§ 10 og 11 første ledd bokstav a. Saken for nemnda reiser ikke spørsmål om årsakssammenheng og adekvans.

Etter yfl. § 10 er det et vilkår for rett til erstatning at skaden eller sykdommen oppsto mens forsikrede var "i arbeid på arbeidsstedet i arbeidstiden". Selskapet har anført at forsikrede ikke var "i arbeid", jf. yfl. § 10. Men selskapet har også anført at det ikke foreligger en arbeidsulykke etter yfl. § 11 første ledd bokstav a.

Nemnda behandler først om vilkårene i § 10 er oppfylt. De tre vilkårene som paragrafen stiller er kumulative og må alle være oppfylt. Selskapet har som nevnt, anført at vilkåret "i arbeid" ikke er oppfylt. Nemnda peker på at det er en sterk indre sammenheng mellom de tre vilkårene og på at Høyesterett har uttalt at om det kan legges til grunn at vedkommende var "i arbeid" da skaden inntraff, er det en presumsjon for at også vilkårene "på arbeidsstedet i arbeidstiden" er oppfylt.

I vilkåret "i arbeid" ligger at skaden må være påført under utførelsen av forsikredes arbeidsoppgaver. Ut fra en naturlig forståelse av uttrykket faller da skader som er inntrådt "under utførelsen av arbeid hovedsakelig i eget interesse eller i andre spesielle situasjoner hvor den skadelidte ved sin opptreden må anses å ha brakt seg over i den private sfæren" utenfor uttrykket, se Rt-2006.1129 avsnitt 45. Selv om dette ble uttalt i tilknytning til folketrygdloven § 13-6 annet ledd, legger nemnda til grunn at samme utgangspunkt også gjelder for tolkingen av yfl. § 10, se FinKN 2021-635. Det følger videre av f.eks. Rt-2006-1129 avsnitt 45 at det ikke kreves noen sammenheng mellom skadehendelsen og forsikredes arbeid. Nemnda peker videre på at det kreves at forsikrede foretar en aktiv handling eller "en selvstendig aktivitet" for å bringe seg selv ut av "i arbeidet", se FinKN 2014-539. Nemndas avgjørelser viser at forsikrede gjerne bringer seg ut av "i arbeidet" når vedkommende engasjerer seg i et utenforliggende forhold.

Forsikrede ble oppmerksom på at en person lå på bakken fra balkongen i leiligheten som hun var på befaring av sammen med takstmannen. Hun ringte AMK, og løp sammen med takstmannen ned til "mannen som lå på bakken". Nede på bakken holdt hun kontakten med AMK og formidlet opplysninger til takstmannen og vaktmesteren, men forholdt seg for øvrig passiv.

Så lenge forsikrede befant seg på balkongen må hun etter nemndas syn anses å ha vært "i arbeid" og omfattet av yrkesskadedekningen.

Oppringingen av AMK inngikk neppe i forsikredes arbeidsoppgaver. Og etter nemndas syn taler mye for at hun, når hun løp ned til åstedet, satte seg utenfor vilkåret "i arbeid" og gikk inn rollen som medborger. Nemnda viser her til den begrunnelse som Nav ga i sitt vedtak for at forsikrede var yrkesskadedekket etter folketrygdloven og understreker at yrkesskadeforsikringsloven ikke inneholder noen bestemmelse tilsvarende den som finnes i folketrygdloven § 13-9. Etter nemndas syn er det ikke grunnlag for å innfortolke en tilsvarende utvidelse i yrkesskadeforsikringens dekningsområde. Nemnda er i tvil om vilkåret «i arbeid» er oppfylt i dette tilfellet, men er kommet til at det er hensiktsmessig også å vurdere om det foreligger en yrkesskade etter yfl. § 11 første ledd bokstav a.

Nemnda har i flere avgjørelser lagt til grunn at ulike psykiske påkjenninger kan være omfattet av det avdempede ulykkesbegrepet, se f.eks. FinKN 2017-643.

Yrkesskadeforsikringsloven definerer ikke selv arbeidsulykke (yrkesskade), men det er ikke tvilsomt at dette begrepet skal tolkes i samsvar med definisjonen av arbeidsulykke i folketrygdloven § 13-3 annet ledd. Der beskrives to ulykkesbegrep: Det markerte og det avdempede. Det markerte er definert som "en plutselig og uventet ytre hending" som medlemmet har vært utsatt for i arbeid, mens det avdempede ulykkesbegrepet omfatter "en konkret tidsbegrenset ytre hending som medfører en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er normalt i vedkommende arbeid". Det markerte ulykkesbegrepet er ikke relevant i denne saken, og nemnda vurderer bare om det avdempede ulykkesbegrepet får anvendelse. Nemnda nevner at i utgangspunkt forutsetter begge ulykkesbegrepene at "medlemmet utsettes for en ytre hending". Høyesterett har imidlertid uttalt at det ikke kreves noen "ytre hending" "i tilfeller hvor arbeidstaker på grunn av en vanskelig arbeidsstilling eller av andre grunner er blitt utsatt for en ekstraordinær belastning eller påkjenning", se Rt-2005-1757 avsnitt 51.

I saken her er ikke selvmordet i seg selv en ytre hending ettersom forsikrede ikke så noen hoppet fra en leilighet. Hendelsen må således være enten at hun fra balkongen så avdøde ligge på bakken eller – etter å ha kommet seg ned trappene – ble utsatt for en ekstraordinær belastning eller påkjenning. Den angivelige skadehendelsen i saken er således hennes visuelle opplevelse enten fra balkongen eller nede ved åstedet.

I tidligere avgjørelser har nemnda vektlagt om forsikrede har hatt en tilstrekkelig nærhet eller tilknytning til skadehendelsen, se f.eks. FinKN 2019-769 og FinKN 2020-399 hvor forsikrede (styrmann som sto på broen) så en matros omkomme og deretter gikk ut på dekket hvor ulykken hadde skjedd og så matrosen sitte i fanget til en kollega, blødende kraftig fra ører og munn og med blå lepper. I den saken mente nemnda at dette kunne være en arbeidsulykke etter det avdempede ulykkesbegrepet, men tok ikke stilling til det. I FinKN 2020-672 hadde forsikrede, som var skipssjef, funnet en savnet matros telefon og der sett en avskjedsvideo. Før det ble klart at matrosen hadde tatt livet av seg, hadde man også konstatert at det manglet en pistol med ammunisjon. Der kom nemnda etter en konkret vurdering til at skipssjefen ikke hadde tilstrekkelig nærhet eller tilknytning til den anførte skadehendelsen til at det forelå noen skadehendelse etter det avdempede ulykkesbegrep.

I foreliggende sak har forsikrede ikke vært vitne til selve dødshendelsen og har heller ikke noen relasjon til avdøde. Fra balkongen så hun avdøde på avstand, noe som etter nemndas syn taler mot at hun da ble utsatt for en ekstraordinær belastning ved en hendelse. Så lenge hun var på balkongen var ikke nærheten eller tilknytningen tilstrekkelig til at det skulle kunne foreligge en skadehendelse omfattet av det avdempede yrkesskadebegrepet.

Forutsatt at forsikrede anses å ha vært «i arbeid» etter å ha beveget seg ned trappene og ut til åstedet, er spørsmålet om hun har hatt slik nærhet og tilknytning til skadehendelsen at det foreligger en arbeidsulykke fordi hun ble utsatt for en ekstraordinær belastning eller påkjenning. Slik nemnda har oppfattet forsikrede, mener hun at skadehendelsen er opplevelsen av å se avdøde ligge på bakken, noe som utsatte henne for en påkjenning og/eller belastning utenfor arbeidets alminnelige ramme.

Forsikrede etablerte kontakt med AMK, men etter det som fremgår av politidokumentene var vaktmester S. allerede på åstedet da forsikrede og takstmannen kom dit og det var S. og takstmannen som utførte redningstiltak.

Politidokumentene viser at avdøde hadde "store knusningsskader i bakhodet samt blødninger fra nese og munn", og var "blodtilsølt på venstre hånd og ansikt". Forsikrede var som nevnt ikke vitne til at vedkommende hoppet eller falt i bakken, jf. på dette punkt FinKN 2020-399. Forsikrede kjente ikke avdøde, jf. også her FinKN 2020-399. Forsikredes involvering i saken var som kontaktledd til AMK. På alle disse punkter er faktum også annerledes enn i LG-2016-87496 som forsikrede har vist til. I den saken måtte forsikrede som leder, dra til et ulykkessted, hvor en kollega og venn hadde omkommet etter å ha kjørt i en fjellvegg. Lederen/vennen hadde gått inn i førerhuset og blitt eksponert for kollegaens tilstand.

Basert på politidokumentene legger nemnda til grunn at forsikrede har hatt en i hovedsak passiv rolle til tross for kontakten med AMK. Det som skjedde var at forsikrede på åstedet så avdøde på nært hold, men nemnda kan vanskelig se at dette er tilstrekkelig for å si at det foreligger en skadehendelse etter det avdempede ulykkesbegrepet.

Saken reiser mange spørsmål, men slik den står er nemnda kommet til at det ikke foreligger noen ulykesskade omfattet av yrkesskadeforsikringsloven. Nemnda minner her om at den positive bestemmelsen i folketrygdloven § 13-9 ikke gjelder på yrkesskadeforsikringsens område.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Karin M. Bruzelius (leder), Jane Ytreøy Grøndalen (selskapsrepresentant) og Borgar Sandvik (forbrukerrepresentant).